

Samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress

Temanummer: Arbejds miljø

Stress er et alvorligt samfundsproblem, der både har personlige, familiemæssige og samfundsmæssige konsekvenser. I denne artikel fokuserer vi på de samfundsøkonomiske omkostninger ved den del af stressen, der skyldes forhold på arbejdet. Vi giver en beskrivelse og diskussion af de centrale resultater i en ny undersøgelse af Pedersen mfl. (2024) og kigger på andre undersøgelser af emnet. Der er stor variation i de omkostningsestimater, forskellige undersøgelser kommer frem til. Vores estimat af de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress er 16,4 mia. kr. om året. To andre undersøgelser finder estimater, der varierer mellem 4 mia. og 55 mia. kr.

1. Indledning

Et voksende antal danskere dør med stress. Ifølge Sundhedsstyrelsen (2022) er andelen med et højt niveau af stress fra 2010 til 2021 steget fra 21 % til 29 % blandt danskere over 15 år. I den nationale arbejdsmiljøundersøgelse fra 2018 (Arbejds miljø og Helbred) angav knap 14 % af de adspurgte lønmodtagere, at de ofte eller hele tiden havde følt sig stressede inden for de seneste 14 dage (Arbejdstilsynet, 2025). Mange lønmodtagere, der føler sig stressede, mener, at deres arbejde er skyld i eller bidrager til stressfølelsen. I den allerede nævnte nationale arbejdsmiljøundersøgelse fra 2018 angav 39 % af de stressede lønmodtagere arbejdet som den vigtigste kilde til deres stress, mens 47 % angav både arbejdet og privatlivet som vigtigste kilde (Arbejdstilsynet, 2025).

Inden for arbejdsmiljøforskningen har man længe vidst, at arbejdsrelateret stress øger risikoen for sygefravær, mindsker chancerne for, at sygemeldte medarbejdere vender tilbage til arbejdet, og øger sandsynligheden for tidlig tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet (bl.a. i form af overgang til førtidspension eller efterløn), jf. f.eks. Thorsen mfl. (2019), Pedersen mfl. (2021) og Hintsø mfl. (2015). Arbejdsrelateret stress kan således have betydelige negative konsekvenser for de stressramte lønmodtagere, deres arbejdspladser og samfundet.

Det er generelt svært at finde studier inden for arbejdsmiljøforskningen, der belyser økonomiske aspekter omkring stress. Der er lavet et meget stort antal epidemiologiske studier om konsekvenserne af stress, men arbejdsmiljøforskere har sjældent fundet det relevant at gå skridtet videre og beregne de økonomiske virkninger af stressen for de stressramte lønmodtagere, virksomhederne eller samfundet. Dermed har man typisk overladt de økonomiske beregninger til andre, herunder embedsfolk mv. Hvis man vil vide mere om

JACOB PEDERSEN
Seniorforsker, Statistiker,
Det Nationale
Forskningscenter
for Arbejds miljø

**BRIAN KROGH
GRAVERSEN**
Specialkonsulent, ph.d.
Det Nationale
Forskningscenter
for Arbejds miljø

de økonomiske konsekvenser af arbejdsrelateret stress, må man generelt ty til udenlandske studier. Da disse studier er lavet i en anden kontekst, kan deres resultater dog være svære at omsætte til danske forhold.

Inden for den psykosociale arbejdsmiljøforskning er arbejdsrelateret stress et vanskeligt forskningsemne. Det skyldes i høj grad, at stressbegrebet og målingen af stress fortsat er omdiskuterede emner i forskningsverdenen, og mht. arbejdsrelateret stress kan det være svært at afgøre, om stress skyldes arbejdsmæssige forhold eller private forhold, der ligger uden for arbejdstiden. I forskningen omkring stress skelner man imellem to vigtige begreber: ”stressorer” og ”stressreaktioner”. Stressorer betegner den fysiske eller psykiske belastning, en person oplever, og stressreaktioner betegner de fysiske og psykiske helbredsmæssige konsekvenser, som en eller flere stressorer medfører hos personen. Et af de hyppigst anvendte mål for stress i arbejdet måler, om lønmodtagerne stilles overfor høje kvantitative krav eller højt tempo i arbejdet, samtidigt med at de ikke har tilstrækkeligt med ressourcer til at udføre arbejdet tilfredsstillende. Det kan f.eks. være social- og sundhedsassistenten, der pga. underbemanding er nødt til at hjælpe et ekstra antal plejehjemsbeboere og dermed ikke længere har tid til at holde pauser og restituere. De fleste vil i korte perioder kunne holde til at blive ekstra belastet fysisk eller psykisk, men når belastningen fortsætter over længere tid, og der ikke er mulighed for restitution, så stiger risikoen for en alvorlig stressreaktion

For medarbejdere, der ofte eller altid er stresset på arbejdet, kan stressreaktioner være alvorlige. Alvorligt stressramte kan f.eks. opleve perioder med mindsket syn, at kroppen pludseligt siger stop og ikke længere lystre, mentale sammenbrud samt livstruende symptomer som vejrtrækningsbesvær og ondt i brystet. Ligesom stressreaktioner kan være forskellige, kan det være forskelligt, hvem der rammes, og hvor lang tid der går, før en eventuel reaktion viser sig. For hvad der kan synes som et arbejdsvilkår for nogle, uden at de af den grund bliver syge med stressreaktioner, kan for andre betyde kraftige stressreaktioner og lange sygeperioder. Personer med alvorlige stressreaktioner bliver ofte diagnosticeret med diagnoser for depression og angst, og de har ofte svært ved at vende tilbage til deres arbejde.

I denne artikel fokuserer vi på de økonomiske konsekvenser af arbejdsrelateret stress. Vi giver en beskrivelse og diskussion af de centrale resultater i en ny undersøgelse af Pedersen mfl. (2024) om de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress, som vi har været med til at lave. I det følgende gives først en kort beskrivelse af datagrundlaget for undersøgelsen, hvordan vi målte, om en person havde arbejdsrelateret stress, og hvordan vi estimerede omkostningerne ved stressen (afsnit 2). Herefter præsenterer vi vores vigtigste resultater om de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress (afsnit 3) og sammenligner disse resultater med resultaterne fra to andre danske studier, der også har forsøgt at beregne omkostningerne ved arbejdsrelateret stress (afsnit 4). Endelig diskuterer vi værdien og validiteten af vores resultater (afsnit 5).

2. Data og metode

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø har i en lang årrække stået for en spørgeskemabaseret overvågning af udviklingen i arbejdsmiljøet på det danske arbejdsmarked. I årene 2012, 2014, 2016 og 2018 hed spørgeskemaundersøgelsen ”Arbejdsmiljø og Helbred” (AH). AH medtager i hvert af de nævnte år en stikprøve af lønmodtagere i alderen 18-64 år, der på udvælgelsestidspunktet arbejdede mindst 35 timer om måneden og havde en månedlig lønindkomst på mindst 3.000 kr. Lønmodtagerne blev udvalgt til AH ved en kombination af tilfældig udtrækning fra hele gruppen af lønmodtagere og stratificeret udtrækning fra arbejdspladser i udvalgte brancher. Respondenter, der blev udtrukket til AH fra den generelle lønmodtagerpopulation i 2012 og 2016, blev også inviteret til at deltage i de efterfølgende runder af AH. En lønmodtager kan derfor indgå i en til fire runder af AH. I vores undersøgelse modtog vi oplysninger fra alle fire AH-runder.

Via Danmarks Statistik forskerordning blev spørgeskemaoplysningerne fra AH beriget med detaljerede registeroplysninger. Registeroplysningerne inkluderede oplysninger om lønudbetalinger, perioder med offentlige forsørgelsesydelse (sygedagpenge, dagpenge eller kontanthjælp ved ledighed, førtidspension mfl.), ansættelsesperioder, perioder med arbejdsgiverregistreret sygefravær, det højest fuldførte uddannelsesniveau samt datoer for eventuel indvandring, udvandring eller død.

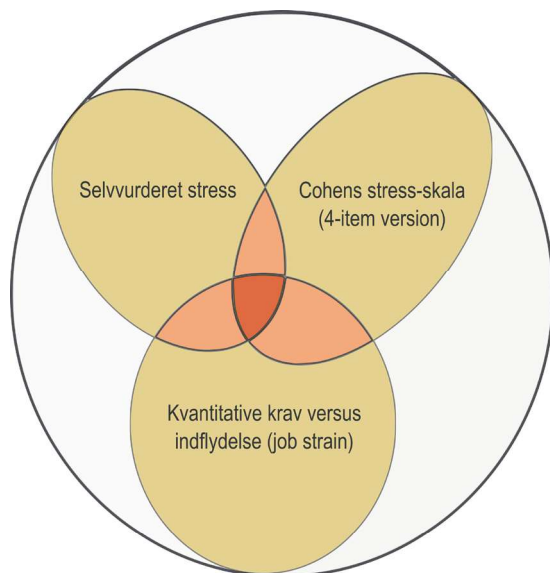
Måling af arbejdsrelateret stress

AH gør det muligt at beregne tre forskellige mål for stress: (1) Et mål baseret på selvvurderet stress. En interviewperson blev direkte spurgt til, hvor ofte han eller hun havde følt sig stresset de seneste 14 dage. Svarmulighederne var: aldrig, sjældent, sommetider, ofte, eller hele tiden. Medmindre personen svarede ”aldrig”, blev der også spurgt om, hvorvidt den primære årsag til stressen var arbejdsbetinget, privatbetinget eller en kombination af de to. I vores studie valgte vi at kategorisere respondenter til at have en høj risiko for arbejdsrelateret stress, hvis de svarede, at de i de seneste 14 dage ofte eller hele tiden havde følt sig stressede, og at stressen var arbejdsbetinget eller både arbejds- og privatbetinget. (2) Cohens stress-skala, som beregner et stressmål ud fra svarene på fire spørgsmål omkring følelsen af at være i stand til kontrollere vigtige ting i livet og eventuelle vanskeligheder på arbejdet. (3) En stress-skala baseret på syv spørgsmål om kvantitative krav versus indflydelse i arbejdet. For en mere detaljeret beskrivelse af de to sidste stressmål, og hvilke respondenter der kategoriseres til at have en høj risiko for stress ifølge disse stressmål, henvises til Pedersen mfl. (2024).

I vores undersøgelse valgte vi at måle graden af arbejdsrelateret stress ved at kombinere de tre ovenfor beskrevne stressmål, jf. figur 1. Figuren viser, hvordan vi opdelte lønmodtagerne i fire grupper: (1) en rød gruppe, der havde høj risiko for arbejdsrelateret stress ifølge alle tre stressmål, (2) en orange gruppe, der havde høj risiko for arbejdsrelateret stress ifølge to stressmål, (3) en gul

gruppe, der kun havde høj risiko for arbejdsrelateret stress ifølge et enkelt stressmål, og (4) en hvid referencegruppe, der ikke havde høj risiko for arbejdsrelateret stress ifølge nogle af de tre stressmål.

Figur 1: Måling af arbejdsrelateret stress baseres på tre forskellige stressmål

Analysemetode

Analysen blev udført som et toårigt opfølgingsstudie, hvor hver lønmodtager i AH blev fulgt i to år i registrene fra den dato, hvor de udfyldte spørgeskemaet. Selve opfølgningen foregik via moderne overlevelsesanalyse ud fra en multi-state-model af det danske arbejdsmarked. Mere specifikt anvendte vi den såkaldte ELMA-metode, der allerede er blevet anvendt i flere studier til at undersøge virkningen af forskellige arbejdsmiljøeksponeringer og sygdomme på arbejdsmarkedstilknytningen for udvalgte grupper af lønmodtagere (Pedersen mfl., 2021, 2022, 2023).

Vi justerede for en række forskellige individuelle karakteristika: Body Mass Index, rygevaner, alkoholforbrug, fysisk aktivitet, selvrapporterede diagnoser, ugentlig arbejdstid, privat eller offentlig sektor, uddannelsesniveau og antallet af AH-runder, som personen havde deltaget i.

Fra ELMA-metoden får man f.eks. det forventede antal dage, en person vil være sygemeldt, hvis han eller hun har en høj risiko for at opleve arbejdsrelateret stress. Dette resultat kan holdes op imod det forventede antal sygedage for en person med lav risiko for arbejdsrelateret stress. Sammenligningen af det forventede antal sygedage i grupperne med forskellig risiko for arbejdsmiljørelateret stress foretages ved hjælp af en simpel variansanalyse. Samme type af resultater får man for den forventede tid i modellens andre arbejdsmarkedstilstande (arbejde uden sygefravær, arbejdsløshed, midlertidigt fravær fra arbejdsmarkedet mfl.).

ELMA-metoden tager højde for personer, der oplever gentagne sygeperioder, har gentagne perioder, hvor de vender tilbage til arbejdet, har perioder med arbejdsløshed eller en anden form for fravær fra arbejdet eller arbejdsmarkedet. Der tages også højde for, at nogle personer overgår til førtidspension, efterløn eller folkepension, og at nogle personer dør i opfølgingsperioden.

For lønmodtagere med høj risiko for arbejdsrelateret stress estimerede vi den individuelle forventede samfundsøkonomiske omkostning (eller det forventede tab i produktionsværdi) ved stressen. Det blev gjort ved at gange den modelberegnete forventede reduktion i antallet af dage i arbejde uden sygefravær som følge af den høje risiko for arbejdsrelateret stress med lønmodtagerens løn per arbejdsdag. Vi antog således, at lønmodtagernes løn svarede til deres produktivitet, og at deres løn og ugentlige arbejdstid ikke blev påvirket af arbejdsrelateret stress.

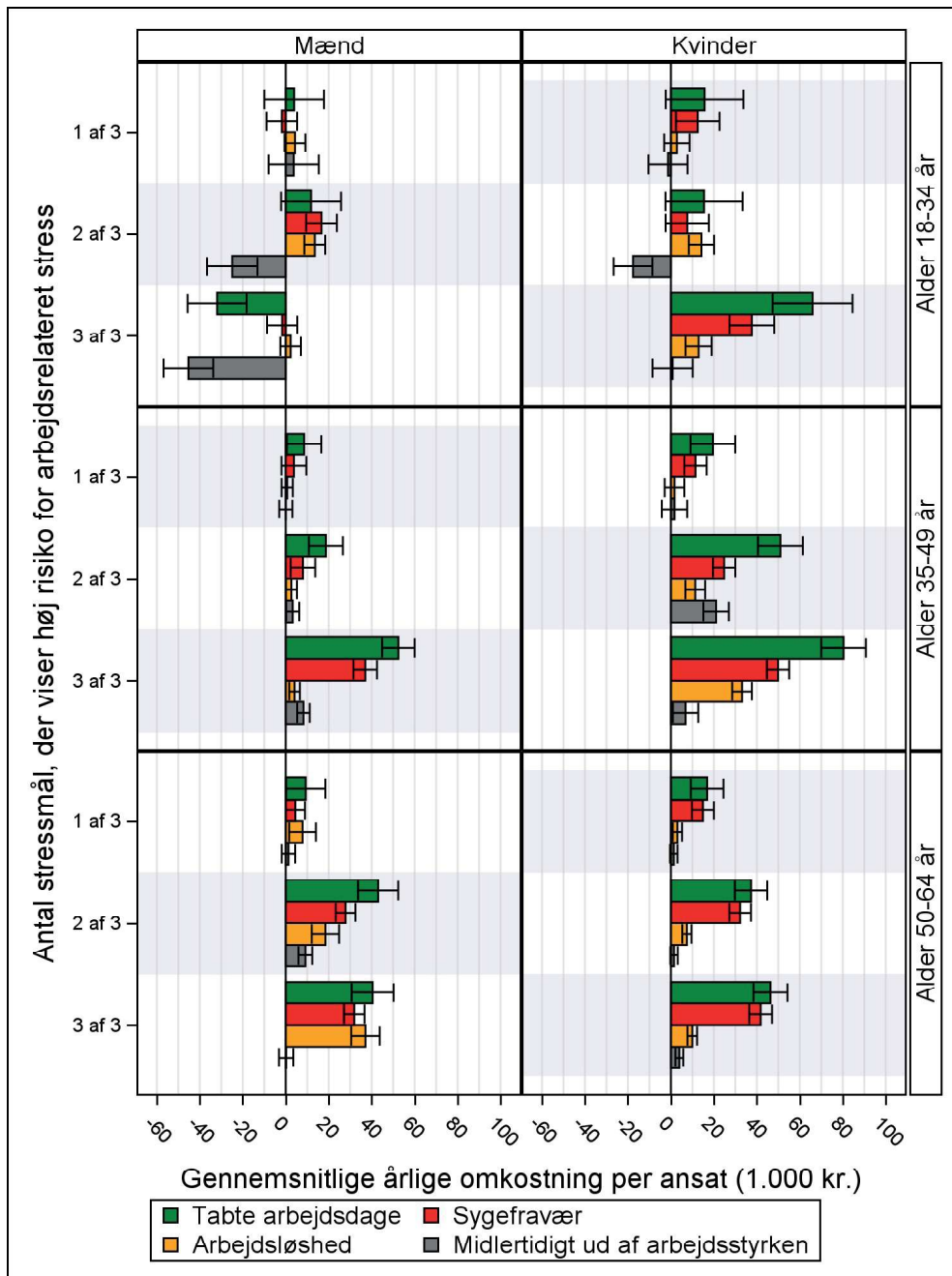
Efter estimationen af de forventede individuelle omkostninger beregnede vi de gennemsnitlige samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress for forskellige lønmodtagergrupper som en vægtet sum af de individuelt beregnede omkostninger for de lønmodtagere, der havde høj risiko for arbejdsrelateret stress.

3. Resultater

Figur 2 viser de primære resultater af den økonomiske analyse. Resultaterne er opdelt på køn og på tre aldersgrupper: 18-34, 35-49, og 50-64 år. For hver kombination af køn og alder er der også en opdeling, efter hvor mange af de tre benyttede stressmål, der viser høj risiko for arbejdsrelateret stress.

De grønne søjler viser den gennemsnitlige forventede årlige omkostning per lønmodtager som følge af et reduceret antal ”produktive” dage i beskæftigelse uden sygefravær for lønmodtagere, der havde høj risiko for arbejdsrelateret stress. Hvis værdien er negativ er der tale om en forventet gevinst, dvs. at det forventede antal dage i beskæftigelse uden sygefravær øges blandt lønmodtagere med høj risiko for arbejdsrelateret stress. De røde, orange og sorte søjler viser bidraget til omkostningerne fra henholdsvis øget sygefravær, øget tid i arbejdsløshed og øget tid i tilstanden ”Midlertidigt ude af arbejdsstyrken”.

Figur 2: Gennemsnitlige årlige omkostninger per lønmodtager som følge af arbejdsrelateret stress. Opdelt efter køn, alder og antal stressmål, der viser høj risiko for arbejdsrelateret stress. Justeret for diverse karakteristika og opgjort i 2022-lønniveau.

Note: Tabte arbejdsdage inkluderer dage med sygefravær fra beskæftigelse og dage uden beskæftigelse. Tallene for kategorierne "Sygefravær", "Arbejdsløshed" og "Midlertidigt uden for arbejdsstyrken" summer ikke nødvendigvis til tallene for kategorien "Tabte arbejdsdage". Det hænger bl.a. sammen med, at stressede lønmodtagere også kan tabe/vinde arbejdsdage, hvis de i højere/mindre grad overgår til førtidspension, efterløn eller folkepension. Kilde: Pedersen mfl. (2024).

Af resultaterne i figur 2 bemærkes det bl.a., at den største gennemsnitlige omkostning per lønmodtager som følge af arbejdsrelateret stress er for 35-49-årige kvinder, der havde en høj risiko for arbejdsrelateret stress ifølge alle tre stressmål (ca. 80.000 kr. per år). Omkostningerne er generelt højere

for kvinder end for mænd. For yngre mænd findes der ikke en tydelig negativ effekt af arbejdsrelateret stress. Det skal her bemærkes, at yngre mænd udgør den mindste gruppe i AH, hvilket medfører en relativt stor usikkerhed omkring resultaterne for denne gruppe.

Et estimat for de samlede årlige samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress fås ved først at beregne omkostningerne for alle danske lønmodtagere i hver af de seks køns- og aldersafgrænsede grupper i figur 6 og dernæst beregne summen af disse seks omkostningstal. Den anvendte stikprøve indeholder ikke lønmodtagere fra små private virksomheder med mindre end 10 ansatte, da Danmarks Statistik ikke har oplysninger om arbejdsregistreret sygefravær for sådanne virksomheder. Estimatet for de samlede omkostninger ved arbejdsrelateret stress er derfor beregnet under den antagelse, at ansatte i de små virksomheder reagerer på arbejdsrelateret stress på samme måde som ansatte i større virksomheder.

Ud fra vores beregninger estimerer vi, at de samlede samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress (i form af tabt produktionsværdi) er omkring 16,4 mia. kr. per år. Heraf kommer godt 63 % eller 10,4 mia. kr. fra øget sygefravær. De 16,4 milliarder kroner svarer til omkring 62 mio. tabte arbejdstimer eller godt 37.000 fuldtidsansatte per år.

Det skal her bemærkes, at arbejdsrelateret stress må forventes at have flere typer af omkostninger, end der er medtaget i vores beregninger, hvilket isoleret set trækker i retning af, at omkostningerne undervurderes. Arbejdsrelateret stress kan bl.a. øge udgifterne til medicin og andre sundhedsydelser samt reducere produktiviteten på arbejdet blandt stressberørte medarbejdere (f.eks. før og efter en eventuel sygefraværperiode pga. stress). Derudover kan der være omkostninger for de stressramte arbejdstagere i form af reduceret livskvalitet og færre kræfter til at udføre arbejdsopgaver i hjemmet.

4. Andre analyser af omkostningerne ved arbejdsrelateret stress

Der findes to andre danske studier af de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress, Juel mfl. (2006) og Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2024). De to studier og vores eget benyttede forskellige stressmål, inkluderede forskellige omkostningselementer og benyttede forskellige beregningsmetoder, og det er derfor ikke overraskende, at der også er store forskelle imellem studierne estimerer af omkostningerne ved arbejdsrelateret stress.

Juel mfl. (2006) estimerede de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress til at være mellem 4 og 24 mia. kr. per år (omkostningerne er omregnet til 2024-prisniveau). Omkostningsberegningerne medtog omkostningerne til øget brug af sundhedsydelser samt omkostningerne ved tabt produktion som følge af øget sygefravær fra beskæftigelse, øget tilgang til

førtidspension og øget dødsryghed før pensionsalderen. Det høje og lave omkostningsestimater (henholdsvis 24 og 4 mia. kr. per år) fremkommer under forskellige antagelser om, hvor lang tid samfundets produktion reduceres, når en lønmodtager overgår til førtidspension eller dør før pensionsalderen.

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2024) beregnede de samfundsøkonomiske omkostninger ved arbejdsrelateret stress til at være knap 55 mia. kr. per år. Der blev medtaget omkostninger fra tabt produktion ved øget sygefravær og reduceret arbejdstid (der både skyldes et reduceret antal beskæftigede og en reduceret månedlig arbejdstid blandt de beskæftigede). Det direkte produktionstab som følge af det øgede sygefravær og den reducerede arbejdstid er knap 29 mia. kr. per år. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd vurderer, at dette produktionstab medfører en reduktion i BNP på 55 mia. kr. om året, idet de antager, at kapitalapparatets størrelse mindskes, når arbejdsmængden reduceres, så forholdet mellem de beskæftigedes arbejdsmængde og størrelsen af kapitalapparatet holdes konstant.

Internationale studier er også kommet frem til meget forskellige estimater af omkostningerne ved arbejdsrelateret stress, jf. Hassard (2018). Ud over forskelle i stressmål, inkluderede omkostningstyper og beregningsmetoder, hænger de forskellige estimater selvfølgelig også sammen med, at der er forskelle mellem forskellige landes arbejdsmarkedsstrukturer og velfærdssystemer.

5. Diskussion og konklusion

I forbindelse med at vores undersøgelse blev offentliggjort i *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, kommenterede tidskriftets to hovedredaktører undersøgelsen i en lederartikel, jf. Rugulies og Burdorf (2024). Følgende citat gengiver redaktørernes umiddelbare holdning til, hvorvidt der er behov for økonomiske beregninger i arbejdsmiljøforskningen (citatet er oversat fra engelsk): ”Hos *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health* er det vores grundlæggende overbevisning, at arbejdernes helbred har en værdi i sig selv. For at sige det enkelt, så må arbejdet ikke være sundhedsfarligt, og arbejdet må ikke gøre arbejderen fysisk eller psykisk syg. Efter vores mening, er der ikke behov for nogen yderligere begrundelse for et sundt og sikkert arbejde”. Citatet fortæller en del om, hvordan arbejdsmiljøforskningen ser sig selv, men læser man videre i lederartiklen, så tilkendegiver redaktørerne dog også, at de økonomiske tal er vigtige for at få budskaber fra arbejdsmiljøforskningen ud til flere, herunder virksomhedsledere, interesseorganisationer og politiske beslutningstagere.

Resultaterne fra vores undersøgelse og de efterfølgende resultater fra Arbejderbevægelsens Erhvervsråd har fået stor opmærksomhed, bl.a. fra nogle af de store interesseorganisationer på arbejdsmarkedet (Fagbevægelsens Hovedorganisation, 2023; Dansk Arbejdsgiverforening, 2024). I den forbindelse er der blevet stillet spørgsmålstegn ved, om man nu også kan stole på estima-

terne af, hvad arbejdsrelateret stress årligt koster samfundet, og om det rigtige tal er tættest på 16,4 mia. eller 55 mia. kr.

Det er i høj grad relevant at være forsigtig omkring resultaterne. Vores studie er et observationsstudie, hvor eksponeringen (den arbejdsrelaterede stress) ikke varierer som følge af eksogene forhold, der med stor sikkerhed er uafhængige af udfaldsvariablene (bevægelserne mellem forskellige arbejdsmarkedstilstande). Inden for arbejdsmiljøforskningen er observationsstudier et almindeligt analyseværktøj, der anvendes til at undersøge, hvordan eksempelvis eksponering for arbejdsrelateret stress påvirker sygefraværet blandt arbejdstagerne. Observationsstudier vurderes dog som regel at give en lave grad af evidens (og har en lavere videnskabelig anseelse) end studier, der benytter naturlige eksperimenter, RD-design eller lodtrækningsforsøg. Lodtrækningsforsøg opfattes generelt som ”guldstandard”, når man ønsker at estimere kausale effekter. Det er dog næppe realistisk at gennemføre lodtrækningsforsøg omkring arbejdsrelateret stress. Det hænger sammen med, at der er store etiske problemstillinger forbundet med at udsætte en gruppe af lønmodtagere for et højt stressniveau, når der er risiko for alvorlige sundhedsmæssige konsekvenser.

Det er vanskeligt at afgøre, om vi og/eller Arbejderbevægelsens Erhvervsråd under- eller overvurderer omkostningerne ved arbejdsrelateret stress. Det forhold, at der er en række omkostninger ved arbejdsrelateret stress, som ikke medtages i omkostningsberegningerne, trækker i retning af, at vi undervurderer de samlede samfundsøkonomiske omkostninger. En eventuel bias i målingen af arbejdsrelateret stress eller i estimatet af stressens virkning på beskæftigelsesomfanget kan i princippet både trække i retning af en under- og overvurdering af omkostningerne.

Noter

1. Sundhedsstyrelsen (2022) beregner en stressscore for en person ud fra svarene på 10 spørgsmål, der handler om, i hvilket omfang personen inden for de seneste fire uger har oplevet sit liv som uforudsigeligt, ukontrollerbart eller belastende, samt om han eller hun føler sig nervøs eller stresset. Hvis stressscoren er over en bestemt værdi, kategoriseres personen til at have et højt niveau af stress.
2. Størrelsen af de farvede områder i figur 1 afspejler ikke, hvor stor en andel af lønmodtagerne, der faktisk kategoriseres til at tilhøre de enkelte grupper.
3. For den del af produktionstabet, der skyldes et højere sygefravær, tager Arbejderbevægelsens Erhvervsråd udgangspunkt i vores estimater af, hvordan den arbejdsrelaterede stress påvirker sygefraværet.

Litteratur

- Arbejderbevægelsens Erhvervsråd (2024) Stress koster 55 mia. kr. om året. <https://www.ae.dk/analyse/2024-03-stress-koster-55-mia-kr-om-aaret>
- Arbejdstilsynet (2025) Arbejdsmiljø og helbred 2012-2018. <https://at.dk/arbejdsmiljoe-i-tal/national-overvaagning-af-arbejdsmiljoeet-blandt-loenmodtagere/arbejdsmiljoe-og-helbred-2012-2018/>
- Dansk Arbejdsgiverforening (2024) Nuancerne skal med i debatten. <https://www.da.dk/politik-og-analyser/arbejdsmiljoe-og-sundhed/2024/nuancerne-skal-med-i-debatten-om-stress/>
- Fagbevægelsens Hovedorganisation (2023) Underprioriteret forebyggelse af stress koster dyrt for alle. <https://fho.dk/blog/2023/11/16/fh-underprioriteret-forebyggelse-af-stress-koster-dyrt-for-alle/>
- Hassard, J., K.R.H. Teoh, G. Visockaite, P. Dewe og T. Cox (2018) The cost of work-related stress to society: A systematic review. *Journal of Occupational Health Psychology*, 23(1), 1–17. <https://doi.org/10.1037/ocp0000069>
- Hintsala, T., A. Kouvonen, M. McCann, M. Jokela, M. Elovainio og P. Demakakos (2015) Higher effort-reward imbalance and lower job control predict exit from the labour market at the age of 61 years or younger: evidence from the English Longitudinal Study of Ageing. *Journal of Epidemiology & Community Health*, 69(6), 543-549. <https://doi.org/10.1136/jech-2014-205148>
- Juel, K., J. Sørensen og H. Brønnum-Hansen (2006) Risikofaktorer og folkesundhed i Danmark. Statens Institut for Folkesundhed. https://www.sdu.dk/da/sif/rapporter/2006/risikofaktorer_og_folkesundhed_i_danmark
- Pedersen J., S. Solovieva, S.V. Thorsen, M.F. Andersen og U. Bültmann (2021) Expected Labor Market Affiliation: A New Method Illustrated by Estimating the Impact of Perceived Stress on Time in Work, Sickness Absence and Unemployment of 37,605 Danish Employees. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(9):4980. <https://doi.org/10.3390/ijerph18094980>
- Pedersen J., J.B. Bjørner og L.L. Andersen (2022) Physical work demands and expected labor market affiliation (ELMA): Prospective cohort with register-follow-up among 46 169 employees. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, 48(8), 641-650. <https://doi.org/10.5271/sjweh.4050>
- Pedersen J., E. Framke, S.V. Thorsen, K. Sørensen, M.F. Andersen, R. Rugulies og S. Solovieva (2023) The linkage of depressive and anxiety disorders with the expected labor market affiliation (ELMA): a longitudinal multi-state study of Danish employees. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, 96, 93–104. <https://doi.org/10.1007/s00420-022-01906-z>
- Pedersen, J., B.K. Graversen, K.S. Hansen og I.E.H. Madsen (2024) The labor market costs of work-related stress: A longitudinal study of 52 763 Danish employees using multi-state modeling. *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, 50(2), 61-72. <https://doi.org/10.5271/sjweh.4131>
- Rugulies, R. og A. Burdorf (2024) What are the economic costs of a poor work environment? *Scandinavian Journal of Work, Environment & Health*, 50(2), 49-52. <https://doi.org/10.5271/sjweh.4143>
- Sundhedsstyrelsen (2022) Danskernes sundhed – Den Nationale Sundhedsprofil 2021. <https://www.sst.dk/da/udgivelser/2022/Danskernes-sundhed>
- Thorsen, S.V., J. Pedersen, M.A. Flyvholm, J. Kristiansen, R. Rugulies og U. Bültmann (2019) Perceived stress and sickness absence: a prospective study of 17,795 employees in Denmark. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, 92(6), 821-828. <https://doi.org/10.1007/s00420-019-01420-9>